

Wilfried Nelles

De wereld, waarin wij leven

Het bewustzijn en het pad van de ziel

Uitgeverij Het Noorderlicht

Colofon

Copyright © 2024 Uitgeverij Het Noorderlicht

Auteur: Wilfried Nelles

1e druk 2024

ISBN 9789083344720

NUR 770

Eerst redactie en vertaling: Coen Aalders

Bewerking van de vertaling en eindredactie: Marjo Crombach

Ontwerp en vormgeving: Mirjam Strijbosch

Contact met de uitgever: contact@hetnoorderlicht.com

Originele titel: Die Welt, in der wir leben. Das Bewusstsein und der Weg der Seele.

Met ISBN 9783947508426 © 2021 W. Nelles. Uitgegeven in Duitsland door Innenwelt Verlag GmbH.

Alle rechten voorbehouden.

Uitgeverij Het Noorderlicht | hetnoorderlicht.com

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, door middel van druk, fotokopieën, geautomatiseerde gegevensbestanden of op welke andere wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor mijn kleindochter Ava

Inhoud

Proloog	9
Februari 1979	9
40 jaar later, oktober 2019	11
I Mens, wereld en bewustzijn	13
Mijn wereld en jouw wereld	13
Bewustzijn	17
Mens zijn betekent bewust zijn - oftewel: de vraag naar betekenis	19
Het einde van de grote verhalen	20
De vraag naar zin en psychologie	22
Een nieuw verhaal? - Over dit boek	23
De stadia van menselijk leven en bewustzijn	26
Van de baarmoeder tot het graf: de reis van het lichaam	29
Van Symbiose naar Eenheid: het pad van de Geest	32
De stadia van leven en bewustzijn als levenscirkel	35
De bewustzijnsstadia en hun verbinding met de wereld	35
De levens- en bewustzijnsstadia	36
II De weg naar buiten, het leven in	37
Stadium 1: De Moeder als Aarde, de Aarde als Moeder - Het Symbiotisch	
Eenheidsbewustzijn	37
De wereld van het ongeboren kind	37
- Symbiose	39
- Gewaarworden - waarneming via de zintuigen en het lichaam	40
- Het verwisselde kind	42
Het leven zelf is onze oorsprong	51
- De ouders hebben geen alternatief	52
- De moeder als de aarde van de mens	53
- Geboorte - de eerste scheiding	54
De 'eenheid' met de natuur - Het symbiotisch bewustzijn	58
- Mythe en werkelijkheid	58
- De verdrijving uit het paradijs	61
- Geschiedenis (history) en verhalen (stories)	62
Samenvatting	64

Stadium 2: De Kindertijd - Het groepsbewustzijn	66
De wereld van het kind	66
- De wisseling van wereld	66
Vrijheid en afhankelijkheid	68
Vader en moeder - De biologische ouders en hun betekenis	69
- Intermezzo 1: Familieopstelling	71
- Intermezzo 2: Moderne tijden	73
Hechting	76
Scheiding en hechting	78
Kinderlijke liefde	81
- Mama, voor jou doe ik alles.	83
Van ervaren naar voelen	85
Het gezin als geestelijk-emotionele moederschoot	86
De Groep - De thuisbasis van het kinderlijk bewustzijn	89
De groep als thuisbasis	89
Religie	94
Erbij horen	97
Groepsbewustzijn en egoïsme	99
Stadium 3: Jeugd - Ego bewustzijn en moderniteit	101
Wat is Jeugd?	101
De jongere en zijn wereld	102
- Puberteit	102
- Jeugd als zoektocht	103
- Jeugd als geboorteproces	106
- Hoogmoed en eenzaamheid	108
- Denken in plaats van voelen	109
- Idee in plaats van werkelijkheid	112
- Jeugd in plaats van inwijding	114
De moderne mens en het moderne bewustzijn	117
Nowhere man	117
De blik naar boven - een blik in de leegte	118
De 'omkering van het zijn' - van de mens naar de god-mens	120
Moderne kunst	123
Van buiten naar binnen	126
De 'vrije wil'	128
Van het kinderlijke gevoel naar het abstracte idee	131
- Algemeen en abstract, idee en werkelijkheid	132

- Intermezzo: verplicht het geslacht ons of kunnen we het kiezen?	134
God was slechts drie dagen dood, daarna herrees hij.	140
De dood komt van binnenuit.	140
De vraag naar betekenis	146
De eenzaamheid en arrogantie van de jeugd en van het moderne bewustzijn -	
Een persoonlijke samenvatting	147
Is het mogelijk de moderniteit te overwinnen?	157
III De weg naar het leven	161
Stadium 4: Volwassen zijn - Zelfbewustzijn en inwijding in het 'zelf' in het levensintegratieproces	161
Aldus sprak Zarathustra	161
De volwassen mens	164
Het keerpunt in het leven	164
- Afstand doen van lichamelijke expressie	165
- Her-innering van de geest	165
- De werkelijkheid binnengaan	167
- De geestelijke geboorte - De tweede geboorte van de mens	169
- Grenzen	170
- Het mogelijke en de realiteit	171
- Het leven aangaan	172
- Verantwoording	173
- Alleen zijn en erbij horen	175
- De geboorte van het zelf als een 'tevoorschijn komen'	177
- Spirituele leraren als hulp bij de geboorte	178
De onbewuste kennis - jezelf in de spiegel zien	180
Het levensintegratieproces (LIP) - Een initiatie in onze spirituele volwassenheid	183
De ontdekking van het LIP	183
- 'Je weet alles immers al' - Mijn verhaal tussen rebellie, arrogantie, mislukking en trouw aan mezelf	185
- De innerlijke missie	188
De weg	190
- Hermann Hesse, Stufen (Fases)	190
Inkijk in het levensintegratieproces	193
Het LIP als spiegel van de ziel	194
- Trauma's	195
- De kindertijd hoort bij het kind - Omgaan met trauma's in het LIP	197

- 'Hertraumatisering'	202
Het verleden is dat wat voorbij is.	206
Alle wonden kunnen genezen	209
Levensintegratie oftewel: het leven gebeurt	210
Schuld en verdienste	211
Het levensintegratieproces als modern inwijdingsritueel	214
Het ik en het zelf	215
Het gaat erom alles te beleven	221
De fenomenologische houding	223
Mentale waarneming	226
Fenomenologie in het dagelijks leven	229
Geloof en vertrouwen	231
- Als illustratie een verhaal uit het oude China:	232
Liefde	236
De eerste liefde	236
Een relatie hebben en alleen zijn - naar een volwassen liefde	239
Liefde in therapie	240
- Twee voorbeelden om dit te illustreren:	241
De verwisseling van 'binnen' en 'buiten'	245
Stadium 5: Ouder worden - geestelijk bewustzijn	247
De menopauze - intrede in de ouderdom	247
Spiritueel bewustzijn - creativiteit en openbaring	250
Stadium 6: Ouderdom en rijpheid - Het eenheidsbewustzijn	262
Niveau 7: De dood - Het albewustzijn	265
Epiloog	272
Dankwoord	273
Noten	274
Bibliografie	284
Over de auteur	286
Over de vertaalster Marjo Crombach	287
Coen Aalders	288
Welkom in het veld van Het Noorderlicht	289

Proloog

Februari 1979

Ik lig in het warme zand op het strand van Koh Samui, een klein, onbekend eiland in het zuiden van Thailand. Vanochtend zijn wij, mijn vrouw en ik, hier aangekomen. Het is mijn eerste echt lange reis. We waren enkele dagen in Bangkok, waar een medestudent met wie ik af en toe een paar woorden had gewisseld in de bibliotheek, sinds kort hoofd is geworden van het kantoor voor Zuidoost-Azië van de Duitse Ontwikkelingsdienst. Een wederzijdse vriend en huidige medewerker aan het onderzoeksproject dat ik leid aan de Universiteit van Bonn, had hem onlangs bezocht. Hij was enthousiast over Thailand en wekte de mysterieuze magie van Oost-Azië, die mij al sinds mijn jeugd had aangetrokken, weer tot leven. Ik had hem salami en bruin brood gebracht en in ruil daarvoor nam hij ons mee op zijn eerste zakenreis naar Duitse ontwikkelingsprojecten in het zuiden van Thailand. Koh Samui was de laatste stop. Hij is weer op de terugweg, wij blijven hier nog een week.

Hier kom ik mijn Zuidzeedroom tegen. Palmbomen en tropische bomen met brede kronen, zand en warme zee, een paar bamboehutten op het strand. Een beetje beschaving, net genoeg om een van de weinige pick-up trucks over zandpaden van de haven hierheen en weer terug te rijden. Een klein aanrecht met een werkblad, water, een gasfornuis en een 'koelkast' gevuld met ijsblokken, die dagelijks per veerboot van het vasteland komen. Een paar houten tafels en stoelen onder een dak van palmen als 'restaurant'. Eenvoudig maar goed eten en jawel, ook bier dat meer kost dan een diner. Een toilet met een waterton en een pollepel om door te spoelen en een douche buiten achter de hut. 's Avonds kort wat licht en elektriciteit van een generator. Voor de rest stilte.

Een enorme maan komt op uit de zee, het is volle maan. De kronen van de palmbomen vormen een open dak boven mij, mijn lichaam versmelt met de aarde. Na het eten heb ik een paar trekjes van een joint genomen. Iedereen, zowel de nauwelijks tien backpackers als de lokale bevolking, rookt hier wiet. Ik ben weliswaar niet-roker en de twee keren dat ik thuis een joint rookte toen ik een jaar of twintig was, maakte dat niet veel indruk op me, dus ik had toen geen behoefte aan meer. Maar hier leek het te passen bij de stemming en ik wilde niet aan de zijlijn blijven staan. Terwijl mijn lichaam in de aarde zakt, zodat ik me er helemaal één mee voel, hoor ik het stille, langzame en

regelmatige klotsen van de zee, die hier heel stil is en waarvan de zachte stroom over het zand een ritme in mijn richting geeft aan de stilte: klots --- klots --- klots. Heel licht, heel langzaam. Plotseling zie ik: dit is het, dit is alles, dit is de wereld, dit is het leven. Klots --- klots ---klots

Gedurende miljoenen en miljoenen jaren, dag na dag: klots --- klots --- klots.

Even ben ik er één mee. Alleen mijn geest die dit waarneemt, is er nog, maar ook die is volkomen stil. Vrede, diepste vrede. Dan komt langzaam het denken terug: ‘... en tijdens deze eeuwige beweging, te midden van dit eeuwig geldende klotsen, eet de ene vis de andere op, wordt er geboren, gevochten en gestorven.’ Ik zie dat dit erbij hoort, dat het geen tegenstelling is: het gevoel van diepe vrede blijft. Ik voel mijn lichaam weer, maar ik weet niet waar het eindigt en de grond of de lucht begint en plotseling barst er een luide lach uit het diepste van mijn buik los. Ik zie mezelf in Duitsland in mijn onderzoeksproject, zie hoe we ruziën en sparren in interne discussies en op conferenties, zie hoe belangrijk we het allemaal vinden, hoe we geloven dat we de wereld moeten veranderen of op zijn minst vorm moeten geven, en ik kan niet ophouden met lachen: ‘Doctor Wilfried Nelles, politicoloog’, brul ik keihard. Mijn vrouw, die twintig meter achter mij voor onze hut zit, komt vragen wat er aan de hand is. ‘Alles is in orde,’ antwoord ik, ‘ik zag alleen maar de werkelijkheid.’

Alles oké en toch was niets meer zoals vroeger. Vele decennia later zal ik het lied Anthem van Leonhard Cohen leren kennen en het vaak citeren (en af en toe zingen) in mijn cursussen: ‘There is a crack in ev’rything/that’s how the light get’s in’. Die avond ontstond er een barst in mijn leven en kwam er een lichtje binnen dat nooit meer is uitgegaan. Mij lijkt dat de barst veroorzaakt is door het feit dat ik me zowel uiterlijk (op een tropisch strand) als innerlijk (als gevolg van de marihuana) op een heel andere plaats bevond dan normaal, zodat ik plotseling, na een korte tijd ondergedompeld te zijn geweest in deze vreemde werelden, mijn gewone wereld en het leven daarin van buitenaf kon zien. Drie jaar later was het onderzoeksproject en daarmee mijn diepe verlangen om de wereld te veranderen en te verbeteren, voorbij en ik vermoedde dat ook mijn wetenschappelijk werk geen stand zou houden. In de jaren daarna werd de scheur steeds breder en het licht een beetje helderder. De spirituele zoektocht, de wending naar de innerlijke kant van het leven, begon, eerst heel persoonlijk, daarna ook professioneel.

40 jaar later, oktober 2019

Opnieuw zit ik aan het water in Thailand, ditmaal op een houten steiger aan de rivier de Kwai, niet ver van de grens met Myanmar. Na drie weken met een reeks cursussen in China, ontspan ik me hier in een heel mooi 4-sterren jungle-resort met bungalows die tussen de bomen verdwijnen. Er is hier niets anders dan de rivier en de jungle, grote grotten met vleermuizen, een Mon-dorp (de Mon zijn tegenwoordig een kleine etnische minderheid, maar naast de Khmer zijn zij de oudste bewoners van Thailand) en de 'Hellfire Pas', waar de Engelsen in de oorlog tegen de Japanners vochten en die beroemd is geworden door de film 'Bridge on the River Kwai' met Alec Guinness. Dagelijks komen en gaan toeristen uit de hele wereld, ze worden met lange boten naar het hotel gebracht, blijven 1-2 nachten, maken een trip en vertrekken weer. Verder heerst er stilte.

Het water stroomt rustig stroomafwaarts. Ik kijk naar de stroom en denk: alles gaat al miljoenen jaren door de stroom. Alles verandert en alles blijft. De ene dag als de andere. Hermann Hesses 'Siddharta' schiet me te binnen, als hij bij de rivier zit met Vasudeva, de oude veerman en vriend en plotseling in de stroom van de rivier zijn eigen leven ziet en alle vormen van leven ziet, het baren, liefhebben, haten, zich in spannen, zoeken en sterven en in het stille geluid van de stroom herkent: 'Alle stemmen, alle doelen, alle verlangens, alle lijden, alle lust, alle goed en kwaad, dat alles samen de wereld was. Alles samen was de stroom van wat de gebeurtenissen, was de muziek van het leven' Ik zie de gestage stroom en denk: in de natuur is alles gelijkwaardig en ook gelijkwaardig ten opzichte van alles wat er gebeurt.

Aan de overkant, in de bijna tweehonderd meter hoge, loodrechte met grote grotten doorboorde karstwand, waar op kleine rotspunten honderd meter hoge bomen hun wortels in de uitgehouwen rots boren, begint een troep apen door de boomtoppen te jagen. Dat doen ze elke dag als de zon achter de bergen verdwijnt, net zoals de krekels precies om zes uur in de schemering hun oorverdovende concert beginnen en een uur later, als het helemaal donker is, weer stoppen. Al miljoenen jaren, dag na dag. Alles en iedereen is in beweging, maar niemand 'doet' iets. Alles beweegt en wordt bewogen volgens de wetten van de natuur. En daartussen loopt de mens rond met de gedachte dat hij en zijn leven (en zelfs zijn denken) belangrijk zijn en dat hij alles moet bevatten en vervolgens onder controle moet hebben.

De wereld waarin wij leven

I

Mens, wereld en bewustzijn

Mijn wereld en jouw wereld

We leven allemaal in een andere wereld, elk in zijn eigen wereld en geen van deze werelden is de werkelijkheid. Wij maken ruzie over wat juist is, wat moet worden gedaan, wat niet moet worden gedaan of wat de 'waarheid' is, omdat iedereen de wereld en het leven anders ziet en denkt dat zijn visie de juiste is. Als vier mensen in een kamer voor elk van de vier muren zitten en de kamer zien, zien ze elk iets anders. Hun ervaring van de kamer is verschillend, de muur die de een van voren ziet, zien de anderen van opzij of (met de muur achter hen) helemaal niet en de hele kamer voelt anders aan, afhankelijk van in welke hoek de waarnemer zit. Geen enkele kijk is verkeerd, maar elke kijk is wel onvolledig.

Iedereen kijkt vanuit een ander perspectief, vanaf een andere plaats en iedereen ziet alleen wat vanaf die plaats gezien kan worden. Dat is diens 'uitzicht'. Dit woord is zeer accuraat. In de meeste gevallen echter, vooral als het gaat om zaken die belangrijk voor ons zijn, beschouwen we deze zienswijze als meer dan alleen een zienswijze, we beschouwen haar als de juiste, zo niet de werkelijkheid of de waarheid. Mits je nederig bent en weet of toegeeft dat iemands visie afhangt van diens plek en het daardoor bepaalde perspectief, zul je je eigen visie niet boven die van anderen plaatsen, maar hun visie in je opnemen, aan de zijne toevoegen en zo zje beeld van de wereld en van jezelf uitbreiden.

Om te zien wat dit betekent voor je beeld van de wereld en de mensen om je heen, kun je de volgende kleine test doen. Als je broers en zussen hebt, laat ieder van hen dan hun ouders beschrijven: hoe was/is je moeder, hoe was/is je vader, wat waren hun sterke punten, wat waren hun zwakke punten, hoe was hun relatie met elkaar, hoe behandelden zij de kinderen enzovoorts. Je zult merken dat elk kind andere ouders heeft. Ieder heeft ook een andere familie, hoewel het in feite altijd dezelfde familie is. Toch houdt iedereen in de meeste gevallen vol dat zijn beeld klopt, dat zijn beoordeling van zijn ouders juist is en dat zijn jeugd inderdaad was zoals hij denkt dat die was.

Je kunt hetzelfde doen met je levenspartner of collega's op het werk of met vrienden: iedereen ziet de ander anders. Dit geldt niet alleen voor het algemene beeld dat je van hem hebt, maar ook voor de beschrijving van feitelijke gebeurtenissen. Dat wil zeggen dingen en processen die objectief lijken te zijn. Ze hebben allemaal twee kanten: de feitelijke werkelijkheid en de werkelijkheid die verschijnt in de ogen van de waarnemer.

Ik ken mijn vrouw nu bijna vijftig jaar en vijfenveertig jaar wonen we samen; zelfs als we praten over gebeurtenissen die we samen hebben meegemaakt, verschillen onze herinneringen en onze verhalen vaak aanzienlijk, soms zijn ze zelfs tegengesteld. Dit geldt nog meer wanneer wij andere mensen beschrijven en beoordelen. Ondertussen lukt het ons meestal om hierover geen ruzie te maken, maar het perspectief van de ander als zijn kijk op de dingen te nemen en te laten gelden.¹ Dat is heel heilzaam en verrijkend, maar jarenlang was dat alleen mogelijk als we daarvoor - soms heel heftig - ruzie hadden gemaakt, vooral als er een derde persoon bij was. Vaak trok iedereen zich dan terug in zijn eigen wereld en voelde zich onbegrepen. Alleen liefde kon dit overbruggen, hoewel het onbegrip bleef bestaan. De werelden zullen nooit overeenkomen. Vooral voor mij, die de diepe droom had dat we het eens zouden kunnen worden over de waarheid,² was het zeer pijnlijk om dit te beseffen.

Maar dit is niet alleen het geval tussen verschillende mensen, maar ook bij één en dezelfde persoon, dat wil zeggen bij jou of mij. Onze wereld (ons beeld van de wereld en onszelf) verandert voortdurend, meestal geleidelijk en nauwelijks waarneembaar, maar soms ook plotseling en heftig. Als kind had ik een heel ander beeld van mijn ouders dan als twintiger en als zestiger is het weer heel anders. Ook een heel ander beeld van de wereld, zowel van de feitelijke wereld als betreffende ideeën over wat goed, belangrijk en juist is. En ook een ander beeld van mezelf, wie ik ben, wat ik kan, wat ik wil. Als je die beelden zou schilderen of fotograferen of als film zou presenteren, zou je heel andere werelden te zien krijgen. Ik geloofde andere dingen, vond andere dingen goed of fout of slecht, mooi of lelijk, belangrijk, (on)misbaar of (on)mogelijk.

Mijn beeld van de mensen om mij heen of van de tijd en haar gebeurtenissen verandert voortdurend, niet alleen doordat de wereld voortdurend verandert, maar ook doordat ik zelf voortdurend verander. Hetzelfde geldt voor mijn zelfbeeld.

Geen van deze beelden is per se verkeerd, maar geen enkel ervan is in objectieve zin juist. Ze zijn altijd zowel het een als het ander. Een kind kan geen ander beeld van de wereld hebben dan een kinderlijk beeld en daarom is dat beeld juist voor het kind.

Maar het is ook beperkt en als je er je hele leven aan vasthoudt, blijf je geestelijk een kind. Voor een kind is het bijvoorbeeld belangrijk dat iemand voor hem zorgt. Daarom is het leven goed wanneer dit het geval is en is het slecht of zelfs verschrikkelijk, wanneer dit niet het geval is en het alleen is en op zichzelf aangewezen. Voor een volwassene is het andersom. Als hij vasthoudt aan de kinderlijke behoefte aan iemand die voor hem zorgt, is hij van binnen een kind. Dat wil zeggen, wat voor een kind juist en goed is, is dat geenszins voor een volwassene of zelfs een jongere. Een adolescent ziet zichzelf en de wereld door de lens van de jeugd: wat de jeugd van hem vraagt - bijvoorbeeld om het ouderlijk huis te verlaten (zich te 'bevrijden' van de dictaten ervan) en zijn eigen plaats in het leven te zoeken - bepaalt zijn perspectief en dus zijn beeld van de wereld en ook zijn gevoelens en oordelen over goed en kwaad. Een volwassene die een eigen gezin sticht en voor zijn kinderen moet zorgen, heeft weer een andere plaats en zal weer een andere kijk op het leven ontwikkelen. Met elk van deze levensfasen betreden we een andere wereld.

Zoals gezegd, kun je hierover tot overeenstemming komen door andermans perspectief te erkennen en het niet fout te verklaren. In het geval van de levensfasen kindertijd, adolescentie en volwassenheid gaat het echter, in tegenstelling tot het hierboven genoemde ruimtelijke voorbeeld, om groei en ontwikkeling. Elke nieuwe fase omvat meer en is hoger en verder dan de vorige. Als het een echte groei is, omvat het hogere (latere) stadium de voorbije stadia, dus de jeugd omvat de kindertijd en de volwassenheid omvat beide. Elke levensfase komt voort uit de vorige. Het is een verdere en hogere ontwikkeling - maar alleen als de vorige wordt geïntegreerd en niet verworpen.

De kijk van het kind op de wereld - de wereld van sprookjes, van tovenaars, van het horen bij ouders en familie (in het algemeen: bij iets groters dat je draagt, beschermt en verzorgt) is volkomen juist voor een kind en daarom ook 'waar'. Daarom mag ze kinderen niet worden ontnomen - bijvoorbeeld door wat tegenwoordig 'verlichting' wordt genoemd of door het opleggen van persoonlijke verantwoordelijkheid of 'vrije keuze en beslissing'. In de jeugd breekt deze wereld in duizend scherven en zo moet het ook zijn. Wie echt volwassen wil worden, moet die scherven weer oppakken en kijken welk nieuw beeld daaruit wil ontstaan. Het zal totaal anders zijn dan waar diegene in zijn jeugd van droomde.

Je wordt volwassen wanneer je de kindertijd en de jeugd tot je neemt, precies zoals ze waren - zonder oordeel, zelfs zonder het verlangen er iets aan te willen veranderen of het anders te hebben gehad. Met elke grote stap in de wereld: geboorte, puberteit,

Over de auteur

Wilfried Nelles leidt, samen met zijn zoon, Malte, het **Nelles-Instituut voor Fenomenologische Psychologie en Levensintegratie** in Nettersheim-Marmagen/Eifel.

Inmiddels zijn er Nelles-instituten in Oostenrijk, Zwitserland, Nederland Tsjechië, Roemenië en China die zelfstandig worden geleid door vroegere cursisten in nauwe afstemming met het moederinstituut in Nettersheim.

Nelles studeerde politicologie, sociologie en psychologie aan de universiteit van Bonn en werkte twaalf jaar in het sociaalwetenschappelijk onderzoek en onderwijs. In 1986 verliet hij de universiteit en sindsdien werkt hij als psychologisch begeleider en auteur van boeken. In 1996 leerde hij het opstellingswerk van Bert Hellinger kennen en werd al vrij snel een van de meest bekende familieopstellers. In 2006 beëindigde hij de samenwerking met Bert Hellinger en ontwikkelde in de jaren daarna met het Levensintegratieproces (LIP) een nieuw paradigma voor een spiritueel georiënteerde psychologie en therapie/begeleiding en een praktische manier van werken die hierbij aansluit.

www.nellesinstitut.de

info@nellesinstitut.de

www.facebook.com/nellesinstitut

[www.youtube.com\(Nelles-Institut\)](https://www.youtube.com(Nelles-Institut))

Welkom in het veld van Het Noorderlicht

Uitgeverij Het Noorderlicht heeft een bijzondere plek in de wereld van systemisch werk, persoonlijke ontwikkeling en coaching. Ontstaan uit het werkveld hebben we de afgelopen twintig jaar tientallen prachtige boeken uitgebracht in co-creatie met diverse specialisten. We organiseren geregeld succesvolle workshops waarin we de kennis uit onze boeken verdiepen en in de praktijk brengen. Dat doen we met auteurs en een keur aan professionals uit diverse vakgebieden. Het Noorderlicht blijft diepgeworteld in de passie om met jou als lezer kennis te delen, je te inspireren en je aan te zetten om 'meters maken' op het gebied van systemisch werk, persoonlijke groei en bewustwording.

Een deel van de boeken en workshops in onze webshop zijn door ons zelf ontwikkeld. Daarnaast hebben we een brede selectie gemaakt van boeken die vaak gebruikt worden bij diverse opleidingen en favoriet zijn bij de auteurs, professionals en opleiders die verbonden zijn met Het Noorderlicht.

Onze webshop is dé plek om je boeken te kopen en interessante workshops te volgen. Door onze unieke plek kunnen we prachtige combinaties maken van auteurs, opleiders en professionals met een ruime selectie aan boeken en workshops. Verdiep je en laat je inspireren door interviews, podcasts en meer. Kijk verder op www.hetnoorderlicht.com.

Meer informatie en contact:
contact@hetnoorderlicht.com
www.hetnoorderlicht.com

